

Motion till riksdagen

1985/86: Jo230

Marianne Ståhlberg m. fl. (s)

Rösträttssystemet i rennäringslagen

År 1971 antogs en ny rennäringslag. Propositionen byggde på ett betänkande från 1964 års rennäringskommitté. Detta betänkande intog en strikt ekonomisk syn på den föreslagna samebyn. Detta till trots så genomfördes inte reglerna för en ekonomisk förening fullt ut. Samebyn skulle vara så konstruerad att den enskilde medlemmen hade fullt ansvar för byns ekonomi – t. o. m. med sin ev. egna personliga förmögenhet.

I rennäringslagen från 1971 infördes en graderad röstskala i samebyn, så att endast den större renägaren fick full röstkraft.

Eftersom den bärande tanken med samebyn är att upprätthålla kulturen och livet hos en urbefolkning så ter sig denna 5-gradiga skala oförenlig med en solidarisk och demokratisk syn på samebyn.

Inte heller ur strikt näringspolitisk synpunkt är formen för rösträtt lämplig. Den bidrar till att samla makten hos de största renägarna och kan bidra till att unga, mindre företagare och deras idéer aldrig vinner gehör.

Samebyns tillkomst blev aldrig någon riktigt genomtänkt skapelse. Den ekonomiska inriktningen kom att dominera men man berövades det riktiga i en ekonomisk förening, befrielsen ifrån personligt ansvar för skulderna. Detta personliga gäldsansvar för medlemmarna är motivet för den graderade rösträtten – ett förhållande ovärdigt ett demokratiskt land. Det framgår av regeringsformen 1:2 och 2:15 att folksolidariteten skall sättas före näringsolidariteten.

En annan form av diskriminering är samekvinnornas ställning i samebyn. Genom tolkningen av det s. k. husbondebegreppet har samekvinnornas ställning i vissa samebyar varit svag. I en motion från 1985 om rösträttsreglerna i samebyn, lämnades en utförlig redogörelse för bakgrunden till rennäringslagen på denna punkt. Det påpekades i motionen att departementschefen uttryckligen sagt i förarbetena till lagen att husbondebegreppet inte får tolkas alltför snävt.

Motivet för avslag på motionen då var att det inom nuvarande lags ram var möjligt att tolka lagen som att kvinnan inte diskrimineras.

Riksdagen fastslog att två renägande och renskötande medlemmar kan ha rösträtt. Efter detta beslut har emellertid kammarrätten i Sundsvall i en dom (mål nr 4200–1983 datum 1985-08-17) fastslagit följande:

Mot en bakgrund av det anförda finner kammarrätten att utgångspunkten vid tillämpningen av reglerna om rösträtt i 59 § punkt 2 är det varje hushåll, som är att betrakta som ett rennäringsföretag, skall företrädas av en

renskötande medlem med hushållets/företagets hela rennehav som röstunderlag. Av förarbetena får anses framgå att det under vissa omständigheter kan finnas utrymme för en uppdelning av ett hushåll i olika företag med rösträtt för vart och ett efter dess rennehav. Enligt kammarrättens mening bör dock som en förutsättning härför gälla att renskötseln bedrivs så att olika företag med viss självständighet kan anses föreligga. Domstolstolkningen av lagen är således motstridig emot riksdagens. Det är därför mycket angeläget att riksdagen begär en ändring av rennäringslagen så att diskrimineringen av samekvinnor upphör.

Mot. 1985/86
Jo230

Hemställan

Mot bakgrund av ovanstående föreslår vi

att riksdagen hos regeringen begär en ändring av rennäringslagen så att det graderade rösträttssystemet slopas samt att diskrimineringen av samekvinnor när det gäller rösträttsbegreppet upphör.

Stockholm den 24 januari 1986

Marianne Stålberg (s)

Christina Flink (s)

Inger Hestvik (s)

Åsa Strömbäck-Norrman (s)

